

KIVYLIAI

KIVYLIAI - kaimas Naujosios Akmenės kaim. sen., 10 km į v. nuo Naujosios Akmenės, prie Naujosios Akmenės - Medemrodės kelio. Plotas 2650,54 ha. Prateka Agluona, Vėžupis, į Agluoną įteka Nartulis, Paislė. 1976 Agluona užtvėnkta, įrengtas tvėnkynys.

XVIII a. dokumentuose minima Kivylių seniūnija, 1738 kaime buvę 10 kiemų. Kaimas susiformavo prie XIX a. viduryje buvusio valstybinio dvaro. 1923 dvare buvo 17 ūkių su 88 gyv., kaime - 65 ūkiai su 333 gyv. 1941 sovietinė okupacinė valdžia ištrėmė mokytoją O. Šiaučiūniene su vaikais, ji tremtyje mirė, dvaro savininkas J. Šiaučiūnas žuvo sovietiniuose gulaguose. Po II pas. karo įvairiems terminams katorgos nuteisti J. Čerkasas, K. Garbenis, D. Kanavolas, V. Kristinaitis, Ona ir Stasė Laukutienės, J. Norbutas, K. Puodelis, J. Varneckis, K. Vasiliūnas. Partizanas K. Meižis nuteistas mirties bausme. Lageriuose ar tremties vietose mirė D. Kanavolas, V. Kristinaitis, J. Varneckis. 1948 ištrėmti I. Meižienė, R. Vasiliūnienės 7 asmenų šeima, 1949 ištrėmta O. Garbenienė su 4 šeimos nariais, 1951 - S. Juodeikis. Kai kuriems buvo inkriminuoti dalyvavimas 1941 birželio sukilime arba ryšiai su partizanais. Buvo 1949 įkurto kolūkio centrinė gyvenvietė, nuo 1992 - jo bazėje susikūrusių ž. ū. b-vių, 1977 - 1995 - apylinkės centras. Dvaro sodybvietėje 1982 pastatyti modernūs kultūros namai ir administracinės bei prekybos patalpos. 1959 buvo 190 gyv., 1970 - 123 gyv. Išaugo intensyviai melioruojant žemes ir naikinant vienkiemius. 1981 buvo 134 ūkiai su 373 gyv., 1999 - 217 ūkių su 573 gyv. Vienas iš pirmųjų Akmenės r. ūkių, kurio visos žemės 1981 baigtos melioruoti. Ekonomiškai stipraus kolūkio gyvenvietė buvo pavyzdingai tvarkoma, atnaujintas parkas, statomi modernios architektūros pastatai. Nuo 1916 veikė prad. m-la, 1984 į naujas patalpas iš Klykolių perkelta aštuonmetė (vėliau - pagrindinė) m-la. Iš buv. kolūkio bazėje susikūrusių ž. ū. b-vių išlikusios „Kontaktas“ ir „Pipiriai“. Yra paštas, felčerių punktas, nuo 1971 - biblioteka, iki 1992 veikė kultūros namai, buvo vaikų darželis, parduotuvė, svetainė, 2000 pastatyta Švč. Mergelės Marijos ėmimo į Daugų bažnyčia. Susiformavo gyvenvietė su 12 gatvių. Kivyliuose 1921 g. ekonomistas A. Žilėnas, 1924 - tautodailininkė tapytoja A. Reminienė, 1948 - humanitarė R. Ignatavičienė. 1997 03 30 prijungti Bitininkų ir Pipirių k., 2004 prijungtos ištuštėjusių arba panaikintų Kalvių, Norbutų, Pavadaksčių k. teritorijos. Į kaimo centrą iš ištuštėjusio Alsių k. perkeltas paminklas LDK kunigaikščiui Kęstučiui.

Inf.: *Lietuvos apgyventos vietos*; *VLE*, t.10; *Lietuvos gyventojų genocidas*, t. 1 - 4; Афанасьев Д. *Описание Ковенской губернии*.